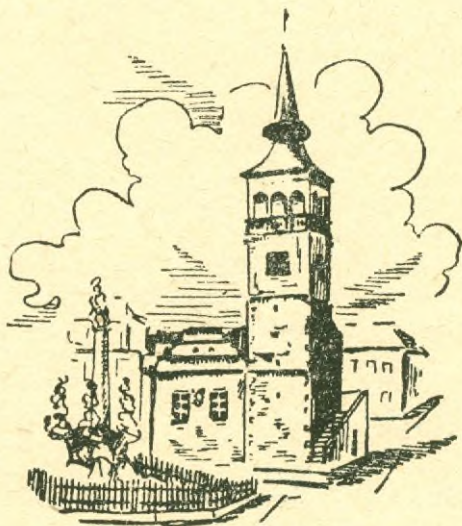

MĚSTSKÉ MUZEUM
V DOBRUŠCE

Březen 1967

Kulturní kalendář
DOBRUŠKA

NEJSTARŠÍ DOBRUŠSKÁ KRONIKA

Kronikářská tradice Dobrušky je poměrně málo známá. Snad nejproslulejší jsou Beerovy paměti, jejichž částečnou edici budeme mít možnost letos – doufejme – uvítat. A přece tato kronikářská tradice našeho města pod „Dešenskými horami“ není malá!

Na své objevení teprve čeká dobrušský kronikář 19. století Křeček, zatímco zápisky Josefa Barvíře a národního buditele F. V. Heka jsou známější. Historikové také již čerpali – i když posud ne dostatečně – z kroniky rodu Petřů z 18. století a publikovány také byly zápisky v Kutnohorské bibli, které byly doposud považovány za nejstarší.

Dobruška se však může pochlubit kronikou ještě starší. Tak jako v jiných městech, i zde byla vedena kniha pamětní, do které byly zaznamenávány důležité a zajímavé události ze života města a okolí, údaje o počasí i přepisovány důležité dokumenty a výsady. V severovýchodních Čechách není známo mnoho takových kronik z předbělohorského období – kromě ztracených zápisů královéhradeckého měšťana Matouše Hmízky jsou např. zajímavé kronikářské noticky jaroměřského Matouše Kostelníka, česky psané, a pak ovšem obsáhlá německá kronika trutnovského Šimona Hüttla. Tím vzácnější je pak fragment dobrušské kroniky ze 16. století, který našel mezi listinami městského archivu nedávno zesnulý inspektor Josef Cvrček.

Dochovanou část kroniky tedy tvoří jeden list papíru o velikosti 28,5 cm x 20,5 cm. Horní okraj listu je však poškozen, takže první zápisy se nedají ani rekonstruovat. Zachovaný list, dílo některého z městských písařů dobrušských, však tvoří pouze zlomek větší kroniky; čtenáři jistě budou se mnou souhlasit, že kronika, která nám líčí Dobrušku a její okolí před 400 lety, je velice zajímavá:

... slaveno ... na hrádě ... léta 156. ... od sv. Havla ... sněhu přšlo, že pamět ... znamenitých škod nadělaly na mostích a ... do vá-

noc zima milostivá byla a potom vopepřila ... že vepřové divocí, laně, srny zimou a hladem mřeli na Království 1). A po té zimě léto 1565 ve žni horko veliké bylo, že několik lidí horkem na poli vokolo Hradce i jinde zemřelo, a na sv. Bartoloměje (tj. 24. srpna) mráz tuhý byl a v pondělí před narozením Panny Marie (tj. 3. září) a v středu (tj. 5. září) krúpy v kraji přšely a na horách sníh napadl, na Krkonoši 2) ležel víc než týden a na těchto horách za Volešnicí na druhý den ležel. A tu středu, když ty kroupy přšely, hromobití vokolo nešporu 3) bylo veliké, že ten rok víc nebylo; hřmělo jedno po druhém a v neděli před svatým Havlem (tj. 14. října) a v outerý na sv. Havla (tj. 16. října) v noci, též na sv. Lukáše (tj. 18. října) v noci sníh na horách napad veliký – málo ne do kolenou!

Žito a pšenice o sv. Havle (tj. 16. října) byla po 1 kopě míšeňských grošů, oves po 15 gr. bílých 4), a sníh veliký napadl, že se do lesů musili vysypati 5) a vořechů lístkových bylo v Čechách, v Moravě, v Slížstě, že jich za paměti lidské nebylo.

V středu před sv. Lucií (tj. 12. prosince) pan Joachym, kancléř, z Jindřichova Hradce, utonul v Dunaji – most se s ním zbořil 6).

Léta 1566 po Novém létu (tj. po 1. lednu) byl veliký sníh na horách všech, počna za Jičínem k Krkonoši až za Potnštejn, větší za lidské paměti nebyl. Item též v neděli Družebnú (tj. 24. března) sníh napadl veliký k horám i v kraji. Též u Veliký pátek (tj. 12. dubna) kroupy, déšť přšel celé noci i ve dne. Téhož léta v středu velkonoční před sv. Jiřím (tj. 17. dubna) mráz veliký v noci na čtvrtek udeřil a ve dne sníh napadl k horám na píď 7) dobrou. A na sv. Marka (tj. 25. dubna) sníh pobílil nad Kounovem a hory všecky přikryl a napadl dosti velký. A v sobotu před sv. Filipem a Jakubem (tj. 27. dubna) sníh napadl, pobílil u Smrčin roli a k horám velký sníh napadl, ležel několik dní a v pondělí před sv. Filipem (tj. 29. dubna) té noci mráz byl.

Téhož léta v středu u vigilji Vstoupení Pána Krista na nebe (tj. 22. května) upadlo pravidlo

8) na hospodáře města Vavřince a na Boží Vstoupení (tj. 23. května) umřel i pochován.

Téhož léta žito a pšenice byla před novým 9) po 42 gr. bílých a oves na cestách po 8 groších a ječmen též po 8 gr. a sůl prachatická po 1 kopě gr. a kremská po 1 kopě 10 gr. bílých, vše českých.

A na sv. Marii Majdalénu (tj. 22. července) na Krkonoši sníh ještě byl a ovotce téměř to léto žádného nebylo. A žito po setí bylo po 40 gr. bílých a pšenice po půl kopě grošů sladová a na chléb po půl kopě 4 gr. a oves v hospodách po 10 gr., po 12 gr. a sůl velká 10) po 1 kopě gr. A ten rok v středu před sv. Františkem (tj. 2. října) sníh napadl na Krkonoši i na Sedmihradské hoře 11) nad Deštným pobíhl.

A téhož roku před sv. Vavřinci (tj. 10. srpna) císař Maximilián vojensky vytáhl z Rakous s arciknížaty, knížaty, hrabaty, pány, rytířstvem proti Turkům s znamenitým počtem lidu vojenského a v tom času Turek dobyl zámku Segedína a při tom dobytí mnoho tisíc lidu ztratil a císař turecký starý umřel při tom dobývání 12).

Léta 1567 v Bílou sobotu po Vtělení Pána Krista (tj. 29. března) hřmělo a na Velikú noc (tj. 30. března) sníh k horám napadl přes kůtky.

... dvou hod. ... pond. ... ráčil dopustiti voheň na město ... vyšel z šatlavy a shořelo všecko město v ryn ... vary kostel, zvonice, škola, zvonoví se slili a ... 13)

Téhož léta na sv. Zikmunda (tj. 2. května) sníh na horách spadl a v středu před sv. Stanislavem (tj. 7. května) mráz byl veliký a sv. Stanislava bylo na Boží vstoupení (tj. 8. května). Pozobal vína, třešně, višně, vořechy vlaské polouskal, lny, vogurky, cukraty 14), turecké zeli 15) – to vše pobíl, cibuli, hrachy a dál žito a téměř ovotce všecko. A potom v sobotu před sv. Žofií (tj. 10. května) byl veliký mráz. V týž rok na sv. Ducha (tj. 18. května) byl mráz. V týž rok před novým byla pšenice a žito po 1 kopě gr. a oves v hospodách po 24 gr.

Léta 1569 v neděli po narození Panny Marie (tj. 11. září) o posvícení mežiříckým z dopuštění

Božího hrom potřikrát uhodil na stodolu panskú Vranově 16) a spálil ji i s vobilím, v kteréž bylo plno vobilí sklizeného. A to se stalo po mši vůbědy 17).

Pořídil jsem přepis kroniky, vysvětlivky a převedení dat v rámci možností tohoto kulturního kalendáře. Tuto práci chystal nálezce kroniky, archivář Josef Cvrček. Smrt ho však předešla a znemožnila mu zveřejnění kroniky, o níž jsme spolu několikrát mluvili. Ujal jsem se tedy edice kroniky sám a uskutečnil tak úmysl nezapomenutelného J. Cvrčka, jemuž musí být každý badatel na poli dějin Dobrušky vděčný za vykonanou práci v městském archivu a muzeu i za zpracování dílčích úseků historie města.

P o z n á m k y :

- 1) Lesní komplex buď na Královédvorskú mezi Kočbeří a Brusnicí; v tomto případě spíše ale lesy na východ od Hradce Králové k Bolehošti, Kostelci n. Orl. a jižně k Chocni.
- 2) Krkonoš je horský hřbet (1411 m) u pramene Labe; zde spíše ve významu „Krkonoše“ jako celého horského pásma na hranicích se Slezskem, případně okolí Sněžky.
- 3) Doba uprostřed mezi obědem a večerem, též pobožnost (zprvu o západu slunce, později mezi 2 – 3 hodinou odpoledne).
- 4) Bílé groše čili české pražské groše. Půl kopy českých grošů se rovnalo jedné kopě grošů míšeňských.
- 5) Prohazovat cestu.
- 6) Jáchym z Hradce, nejvyšší kancléř království Českého, zemřel ve vlnách Dunaje, když se vracel z Vídně do Čech.
- 7) Staročeská míra délková (19,7 cm).
- 8) Podkrovní trám, do něhož se zatínají krokve.
- 9) Před novým obilím, tedy přede žněmi.
- 10) Tj. velká bečka soli, tedy soudek o obsahu asi 70 litrů.
- 11) Sedmihradská hora je starý název pro Velkou Deštnou (1115 m).

- 12) Roku 1566 vtrhl turecký sultán Soliman II. do Uher a dobyl pevnosti Szigetú, které bránila posádka 1.500 mužů. Obrovská, stotisícová turecká armáda obléhala pevnost 34 dny a ztratila přitom 20.000 nejlepších vojáků. Po Solimanově smrti demoralizovaná turecká armáda ustoupila, aniž na ni vojska Maxmiliána II. zaútočila.
- 13) Tento porušený zápis na horním okraji druhé strany listu se týká velkého požáru Třebechovic 27. IV. 1567. Shořelo tehdy při něm mimo jiné 49 domů.
- 14) Malé sladké hrušky.
- 15) Dýně.
- 16) Vranov – zaniklá ves. V 16. století tvrz, později dvůr opočenského panství.
- 17) V čas obědňi, tedy v poledne.

Jaroslav Šůla, prom. historik,
Krajské muzeum Hradec Kr.

Dořady v březnu

- Středa 1. března 1967 v 17 hodin v klubovně ZK
KURS ANGLIČTINY *pro pokročilé*
- Čtvrtek 2. března 1967 v 17 hod. v klubovně ZK
KURS ANGLIČTINY *pro začátečníky*
- Pátek 3. března 1967 v 17 hodin v klubovně ZK
KURS NĚMČINY *pro začátečníky*
- Pondělí 6. března 1967 v 17 hod. v klubovně ZK
KURS NĚMČINY *pro pokročilé*
- ve 20 hodin v sále ZK v Sadech pionýrů
hra Carlo Goldoniho
PODIVNÁ PŘÍHODA aneb
JAK NEPROVDAT DCERU
Komedie o 2 dílech v provedení uměleckého souboru Divadla na Vinohradech v Praze
V hlavních rolích: Jiřina Jirásková, Iva Janžurová, Gabriela Vránová, Jiří Vala, Josef Bláha, Vladimír Krška, Jar. Kepka.
Drubá hra v předplatném.

Středa 8. března 1967 v 19.30 hodin v sále ZK
v Sadech pionýrů
VEREJNÁ SCHŮZE
Ustavení Čsl. svazu žen

— 17 hodin v klubovně ZK
KURS ANGLIČTINY *pro pokročilé*

Čtvrtek 9. března 1967 v 17 hod. v klubovně ZK
KURS ANGLIČTINY *pro začátečníky*

Pátek 10. března 1967 v 17 hod. v klubovně ZK
KURS NĚMČINY *pro začátečníky*

Pondělí 13. března 1967 v 17 hod. v klubovně ZK
KURS NĚMČINY *pro pokročilé*

— ve 20 hodin v sále ZK v Sadech pinýrů
BIG – BEAT FLAMENGO
Hrají a zpívají: Přemysl Černý, Pavel Fořt,
František Franci, Jiří Čížek, Petr Novák,
Karel Kahovec.

Úterý 14. března 1967 v 19.30 hodin
v zasedací síni MěstNV
ZASEDÁNÍ MěstNV

Středa 15. března 1967 v 17 hodin v klubovně ZK
KURS ANGLIČTINY *pro pokročilé*

Čtvrtek 16. března 1967 v 17 hod. v klubovně ZK
KURS ANGLIČTINY *pro začátečníky*

Pátek 17. března 1967 v 17 hod. v klubovně ZK
KURS NĚMČINY *pro začátečníky*

Sobota 18. března 1967 ve 20 hodin
v sále sokolovny český film
VRAH SKRÝVÁ TVÁŘ
Kriminální příběh odhalující motivy sexuál-
ních zločinů.
Hrají: Rudolf Hrušínský, R. Brzobohatý,
Lola Srbková, Jiří Pleskot aj.
Film mládeži do 15 let nepřístupný.

Neděle 19. března 1967 v 15 hodin
barevný film pro děti
KRÁLOVSKÁ POHÁDKA
o králi, který měl potíže
s vybíravou dcerou
— v 17 a ve 20 hodin český film
VRAH SKRÝVÁ TVÁŘ
Film mládeži do 15 let nepřístupný

- Pondělí 20. března 1967 v 17 hodin
v klubovně ZK
KURS NĚMČINY *pro pokročilé*
- Středa 22. března 1967 v 17 hod. v klubovně ZK
KURS ANGLIČTINY *pro pokročilé*
- Čtvrtek 23. března 1967 v 17 hod. v klubovně ZK
KURS ANGLIČTINY *pro začátečníky*
- Pátek 24. března 1967 v 17 hodin v klubovně ZK
KURS NĚMČINY *pro začátečníky*
- Sobota 25. března 1967 ve 20 hodin
francouzská fantastická veselohra
FIFI PÍRKO
Film mládeži přístupný
- Neděle 26. března 1967 v 17 a ve 20 hodin
francouzská veselohra
FIFI PÍRKO
Mládeži přístupný
- v 19 hodin v sále ZK v Sadech pionýrů
POMLÁZKOVÁ TANEČNÍ ZÁBAVA
K tanci i poslechu hraje taneční orchestr ZK,
ved. s. Kratěna
- Pondělí 27. března 1967 v 17 a ve 20 hodin
český barevný film
DÝMKY
Vždy jedna dýmka, vždy jedna žena,
vždy dva muži.
Mládeži do 15 let nepřístupné.
Příplatek 1,— Kčs
- Úterý 28. března 1967 v 17 hodin v klubovně ZK
KURS NĚMČINY *pro pokročilé*
- Středa 29. března 1967 v 17 hod. v klubovně ZK
KURS ANGLIČTINY *pro pokročilé*
- Čtvrtek 30. března 1967 v 17 hod. v klubovně ZK
KURS ANGLIČTINY *pro začátečníky*
- Pátek 31. března 1967 v 17 hodin v klubovně ZK
KURS NĚMČINY *pro začátečníky*
- Sobota 1. dubna 1967 ve 20 hodin
slovenský barevný film
MAJSTER KAT
Historický příběh o lásce, přátelství
a nenávisti.
Film mládeži do 15 let nepřístupný

Neděle 2. dubna 1967 v 15 hodin

český film pro děti

VOLEJTE MARTINA

První část dětského detektivního seriálu

— v 17 a ve 20 hodin slovenský barevný film
MAJSTER KAT

Historický příběh

Mládeži do 15 let nepřístupný

— ve 20 hodin v sále ZK v Sadech pionýrů
divadelní představení hry

Augusta Strindberga:

KRÁLOVNA KRISTINA

Slavné švédské drama v provedení souboru

Východočeského divadla z Pardubic

Třetí hra v předplatném

Změna programu vyhražena.

Charakteristika některých filmů

VRAH SKRÝVÁ TVÁŘ

Detektivní drama režiséra Petra Schulhoffa. — Dva detektivové Kalaš a Varga (známí v podání Rudolfa Hrušínského a Radoslava Brzobohatého z detektivky Strach) v něm vyšetřují trojnásobnou vraždu z vlnosti.

FIFI PÍRKO

Francouzský film Alberta Lamorisse Fifi Pírko navazuje na dřívější díla tohoto význačného umělce, zejména na filmy Červený balónek a Let balónem. Všem třem je totiž společný motiv létání, i když právě tento motiv není v jeho posledním filmu dominující. Fifi Pírko je film srchovaně poetický, přitom však tvůrce zdůrazňuje jeho veseloherní zaměření. Vypráví příběh o mladíkovi, který mohl létat jako anděl, o jeho dobrodružstvích, která na svých vzdušných toulkách prožil, o jeho lásce k sličné krasojezdce, lásce, jež z něho nakonec udělala opět obyčejného pozemšťana.

Třebaže režisér je mistrem filmového triku, je tento film realizačně velmi náročný a natáčení některých scén bylo velmi nebezpečné.

DÝMKY

Čsl.-rakouský barevný širokoúhlý film *Dýmky* natočil režisér V. Jasný podle povídek sovětského spisovatele Ilji Erenburga. Ze třinácti povídek, tvořících Erenbergovu knihu, si vybral tři: *Dýmku hercovu*, *Dýmku Lordovu* a *Dýmku sv. Huberta*. – Zajímavé je formálně rozličné pojetí jednotlivých povídek. Tak úvodní *Dýmka hercova* je pojata jako „film ve filmu“, zatímco závěrečná povídka *Dýmka sv. Huberta* má podtitul „Malá a barevná filmová opera v lese“. Zajímavé je i herecké obsazení, v němž vedle českých představitelů (Brejchová, Kačer, Olmer, Matuška, Lohnický aj.) se výrazně uplatňují herci rakouští a dánští. Film reprezentoval naši kinematografii na MFF v Cannes a byl uveden na XVII. FFP 1966.

MAJSTER KAT

Slovenský širokoúhlý barevný film *Majster kat* natočil podle vlastního námětu a scénáře Paľo Bielik. Složitý zápas dobra i zla prožívá v napínavém příběhu filmu poslední bratislavský kat Emil a jeho přítel a později nepřítel na život a na smrt rybář Richardus.

Filmem *Majster kat* byl v Košicích zahájen XVII. FFP 1966.

Kulturní výročí v březnu

2. 3. 1912 zemřel spisovatel *Vilém Mrštík*
4. 3. 1852 nar. se ruský spisovatel *N. V. Gogol*
9. 3. 1962 zemřel kult. historik a uměl. kritik
Zdeněk Nejedlý
12. 3. 1952 zemřel německý spisovatel
Heinrich Mann
15. 3. 1842 zemřel francouzský spisovatel
Frédéric de Stendhal

17. 3. 1912 narodila se ve Vraníně u Třeboně spisovatelka *Anna Sedlmayerová*
17. 3. 1942 zemřel básník *Josef Svatopluk Machar*
17. 3. 1857 narodil se v Bohdanči spisovatel a libretista *Karel Šípek* (vl. jm. Josef Peška)
22. 3. 1832 zemřel německý básník *J. W. Goethe*
22. 3. 1892 se narodil v Rychnově n. Kn. spisovatel *Karel Poláček*
23. 3. 1887 narodil se v Hronově malíř a spisovatel *Josef Čapek*
23. 3. 1862 narodila se v Kutné Hoře spisovatelka *Gabriela Preissová*
25. 3. 1887 narodil se v Městci Kr. skladatel, dramatik a hudební kritik *Otakar Zich*
25. 3. 1842 se narodil a 30. 3. 1912 zemřel německý spisovatel *Karl May*
28. 3. 1592 se narodil v Nivnici u Uher. Brodu spisovatel, zakladatel moderní pedagogiky *Jan Amos Komenský*
31. 3. 1887 narodil se francouzský básník, nositel Nobelovy ceny *Saint-John Perse* (vl. jm. Alexis Saint-Leger)

V březnu, v měsíci knihy, uspořádá ZK JAS s Městskou lidovou knihovnou

BESEDU

s Milošem Čepelkou, redaktorem polní pošty československého rozhlasu.

Termín besedy bude včas oznámen.

Kulturní kalendář Dobrušky vydává Kulturní komise MěstNV v Dobrušce pravidelně měsíčně. Vydávání povoleno Odborem školství a kultury VČKNV v Hradci Kr. čj. 1841 ze dne 30. 3. 1966.

Celoroční předplatné 5,— Kčs